

הזילברמנים | מנדי גרוזמן

1 בִּנְיָן

פורסם ע י מערכת שבת

הם חרדים-ליטאים אך עוסקים בצורה מופגנת בתנך, במחשבה ובקבלה, הולכים כל היום עטורים בתפילין ומטילים פתיל תכלת. הם ימנים מאוד ובעלי שיטת חינוך ייחודית, שנכנסה בשנים האחרונות לחברה הדתית-לאומית. הצצה ראשונה לקהילת זילברמן האליטיסטית שברובע היהודי

קשה מאוד למצוא הגדרה מדויקת לחברים בקהילת זילברמן. שלוש מאות משפחות הקהילה, המתגוררות ברובן בעיר העתיקה בירושלים, משויכות לחברה החרדית, אולם מחזיקות באידאולוגיה תורנית רחבה הכוללת גם תפיסה באשר לחיי כלל העם בארץ. לעיתים עשויה לעלות תמיהה מהי למעשה מהות ההבדל בינה לבין האידאולוגיה הציונית דתית, אבל למרות התמיהה הקהילה היא חרדית: אנשיה מגדירים את עצמם ליטאים, ואם יום הבחירות הוא שעת המבחן, הרי שהם מצביעים כולם למפלגה החרדית יהדות התורה. הם גם אינם מתגייסים לצה"ל, לא מחזיקים טלפונים חכמים ולא מכניסים את רשת האינטרנט לביתם. מנגד, הם לומדים תנ"ך ומחשבת ישראל, מדגישים את מצוות יישוב ארץ ישראל ותפיסתם המדינית ימנית.

אם נשוב ליום הבחירות, באותו יום גם קיימו בני הקהילה צום ותפילה כסיוע רוחני לניצחון גוש הימין. במוצאי יום הבחירות, כך מספרים, מיהר מנהיגה הנוכחי של הקהילה, הרב אליהו זילברמן, יחד עם אחיו, אל מכשיר רדיו פשוט כדי להאזין לתוצאות. בשעה שהנהיגה החרדית-אשכנזית הייתה מתוחה לדעת האם המפלגה הצליחה להכניס את המנדט השביעי, האחים למשפחת זילברמן ערכו שקלול כללי ונשמו לרווחה כשהתברר ניצחונו המוחלט של ראש הממשלה בנימין נתניהו.

בשבועות האחרונים שוחחתי עם לא מעט אנשים מהקהילה, בהם גם רבנים. לא בקלות ניאותו לריאיון עיתונאי. הברירה מתקשורת היא מאפיין מובהק של הקהילה, ובזה הם דומים לעולם החרדי כולו. לאחר הפצרות הסכימו חלקם, אך מרביתם רק בעילום שם. הדואליות שבה פתחנו, ההשתייכות לעולם החרדי לצד האידאולוגיה החריגה, ניכרת גם כאן: מדובר באנשים מעורבים פוליטית, עם עמדות ברורות באשר לגישה שצריכה לנקוט ההנהגה בישראל.

לכאורה זו קהילה עם בשורה חוצת גבולות, והיה ניתן לצפות כי הם יחפצו בסיקור תקשורתי ובהפצת האג נדה הייחודית שלהם, אך באופן מפתיע הם בורחים מפרסום. קהילת זילברמן איננה מוכרת בחברה הכללית, בשונה מקהילות אחרות שמחזיקות אידאולוגיה כלל-ישראלית, כמו חב"ד, למשל, או קהילת הרב יצחק גינזבורג ביצהר ובמקומות נוספים. זוהי קהילה חרדית שרואה ערך בהתיישבות היהודית בעיר העתיקה בירושלים (ובכל חלקי הארץ), מקדישה לשם כך משאבים רבים, מתייחסת בהערכה רבה לראש הממשלה נתניהו, ובכל זאת אלמונית בשיח הכללי כאילו מדובר בקהילה חרדית מתבדלת שמעוניינת רק בהגבהת החומות הסובבות אותה.

השאלה מדוע דווקא קהילה כזו לא מעוניינת להפיץ את בשורתה קשורה לשאלה מנין נובעת ההתעקשות להשתייך לעולם החרדי. השאלות הללו ליוו את השיחות, שניסו לפצח את סודם של הזילברמנים.

צילום: בועז בן ארי

לומדים בלי חופש

אבל לפני הכול קצת רקע: ניצניה הראשונים של שיטת זילברמן התגבשו כשהרב יצחק שלמה זילברמן, אינדיבידואליסט מובהק, בחן מגוון דרכים שהעולם היהודי הציע בזמנו וביקש אמת. הוא נולד בברלין בשנת 1929. עשור לאחר מכן עלה לישראל, למד בישיבות ליטאיות, וכשנישא לשינדל, בתו של הרב יום טוב זלוטניק, קבע את מושבו בש שער חסד הירושלמית.

לאורך כל הדרך הוא התמיד במסע חיפוש. הוא חקר דרכים שונות בעולם היהודי והתורני, בהן גם דרכים חסידיות, ועם השנים גיבש שיטה ייחודית המבקשת להיצמד למקורות היהודיים – דברי חז"ל – וליישם כיום. תנ"ך, קבלה ומחשבת ישראל הן חלק מעסקת החבילה ואלו תופסים מקום מרכזי בשיטתו. מאחורי השיטה עומדת הטענה שבמשך הדורות המבנה הכללי של הגישה התורנית השתבש ולעתים מעדיפים להדגיש חלקים מסוימים בעוד אחרים נשכחים. כך, בעוד בחברה החרדית הקלאסית לא עוסקים כלל בלימוד תנ"ך, אמונה וקבלה, הרב זילברמן החזיר אותם אל מרכז השולחן התורני. גם ההתייחסות הייחודית לארץ ישראל נגזרת מכך, ואיתה המגורים בעיר העתיקה בירושלים.

ההשלכה הבולטת מגישתו הכללית היא שיטת הלימוד הייחודית שפיתח, המוכרת גם מעבר לגבולות הקהילה בשם שיטת זילברמן. היא מבקשת ליישם את המשנה במסכת אבות הקובעת את סדר הלימוד הרצוי לתלמיד המתפתח וגורסת בן חמש שנים למקרא, בן עשר למשנה, בן שלוש עשרה למצוות, בן חמש עשרה לתלמוד. מערכת החינוך הפועלת לפי שיטה זו מציבה לעצמה מטרה להקנות לתלמיד ידיעות נרחבות ככל האפשר בתורה, ולא רק להטעימו מחלקים ממנה. הלימודים נמשכים באופן רציף כל השנה, כולל שבתות וחגים. בכיתות הנמוכות מתמקדים במקרא, ובהמשך עוברים גם לתלמוד. לאורך כל הדרך מתמקדים בשינון וחזרה, כיוון שהרצון הוא שהתלמידים אכן יהיו בקיאים בספרות התורנית. בשנות הישיבה מתחילים התלמידים לעסוק גם בקבלה ובמחשבה, בהתמקדות בכתבי הגאון מווילנא, המהר"ל והרמח"ל.

שנים ארוכות עברו עד שהרב זילברמן גיבש סביבו קהילה רשמית, בעלת מערך ומוסדות. בתחילת שנות השבעים החל לפתח מוסד חינוכי שילמד על פי שיטתו, אחרי שנכשל בהטמעתה בתלמוד תורה קמניץ. ההתחלה הייתה צנועה, בבית כנסת בשכונת בית ישראל בירושלים. התלמידים הראשונים היו שני בניו והוא צירף אליהם תלמידים נוספים. בהמשך העסיק שני מורים נוספים, ויחד עברו לבית הכנסת רמב"ן בעיר. התלמידים גדלו, נישאו, ונולד דור חדש. באמצע שנות השמונים החליט בנו, הרב אליהו זילברמן, מנהיגה הנוכחי של הקהילה, על מעבר לרובע היהודי, ואז למעשה החלה הקבוצה להתפתח ולהפוך לקהילה בצורה המוכרת כיום.

הבן, שניחן בכישרונות הנהגה, פיתח מערך מוסדות לבנים, החל מבית ספר ועד ישיבה וכולל.

שנים רבות עברו עד שהרב זילברמן גיבש סביבו קהילה. בשלב מסוים החליט בנו, הרב אליהו זילברמן) בתמונה, (על מעבר לרובע היהודי, ואז החלה הקבוצה להת
כיום

חיים את המכלול

הקהילה מונה כיום כשלוש מאות משפחות, רובן מתגוררות ברובע היהודי בעיר העתיקה בירושלים ומיעוטן בביתר עילית. כשלושים אחוזים מבני הקהילה הם למעשה בני משפחתו הרחבה של המייסד – שהיה אב לשמונה עשר ילדים. אחת מבנותיו, רחל וייס, נרצחה עם שלושה מילדיה בפיגוע ביריחו בסוף שנות השמונים. כחלק מההיצמדות להוראות חז"ל נישאים בני הקהילה בגיל מוקדם, וכך משפחתו הגדולה התרחבה במהירות ומהווה חלק משמעותי מהקהילה שהתגבשה.

חיי הקהילה הם סוג של שמורת טבע. אנחנו פחות מבינים במודה, אמר לי אחד מהם, ולא ידע שגם המילה מודה יצאה מהאופנה. מהזריחה ועד השקיעה הם עטורים בתפילין. גם כשישבת עם מי מהם לשיחה בביתו, הוא שוחח איתי כשהתפילין עליו. רבים מגדלים זקן, ופתילי תכלת בציציתיהם. חלק גדול מקהילה לומד בכולל, אולם למרות זאת ישנה הקפדה להתפרנס בצורה עצמאית.

רבי יצחק שלמה חינוך מאוד חזק לא להתפרנס מתורה, סיפר לנו אחד מרבני הקהילה. הוא עצמו התפרנס מכתובת סת"ם, ועיסוק זה רווח בקרב הקהילה. אחרים משמשים מורים פרטיים, עורכים במכונים תורניים ועוד. עד לשנים האחרונות אברכי הכולל קיבלו רק את תקציב המשרד לשירותי דת (כ-800 ש"ח) ולא גייסו תרומות להגדלת המלגה כמו בשאר הכוללים החרדיים.

הזילברמנים חיים בצניעות. המגורים ברובע היהודי יקרים, והם מסתפקים בבתים קטנים, ישנים ברובם. עד כמה שניתן להכליל, הרבדים הרוחניים של החיים מודגשים יותר בהווה הזילברמנית. הם נרגשים מהמגורים בירושלים העתיקה, חשים שהם מגשימים את התכלית של העם היהודי. הזילברמנים הם לא חזון-אישניקים או בריסקס (קהילות ההולכות בשיטת הרב אברהם ישעיהו קרליץ או בשיטת בריסק, מ"ג), אנחנו לא חיים חיי הלכה. אנחנו חיים חיי תורה. דקדוק ההלכה הוא נר לרגלנו רק שהמבט מתמקד ברצונו של הקדוש ברוך הוא, לא רק במצוותיו. זו הבחנה חשובה. אנחנו חיים את המכלול של התורה, את מה שהיא רוצה מאיתנו, מסביר אחד מרבני הקהילה.

יצחק פינדרוס: אני זוכר שגפני שאל אותי מה אעשה אם הרב זילברמן והרב שך יחלקו בסוגיה ציבורית. עניתי שוודאי שאשמע לרב שך. הרב זילברמן חינך אותי לשך

קהילה מיסטית

השאיפה המרכזית בקהילה, כאמור, היא לנהוג לפי המתווה המקורי של חז"ל, אולם במרכז ההווה עומדת דמות של רב מהאחרונים – הגאון מווילנא. הרב זילברמן עצמו הושפע מקהילת הפרושים הירושלמית, הרואה בעצמה המשך של תלמידי הגר"א. עצם הצורך לבחור בדמות רבנית שתתווה דרך, גם אם כהשראה בלבד, הוא מאפיין חרדי.

הרב יצחק שלמה היה אדם מאוד מקורי, אבל גם חי עם תחושה פנימית חזקה של מסורתיות, מסביר אברך, בן הקהילה. בסוף הוא חרדי, ולכן היה צריך למצוא איזה רב. לרב קוק לא הייתה בעיה לחיות עם תודעה של חדשנות. אבל כאן רצו שהדרך תתבסס על משהו מקובל ומוסמך. את עצם הבחירה בגר"א הוא מסביר: רב יצחק שלמה היה מקורי גם במובן שאהב לחזור למקורות. לכן הבחירה בגר"א היא בחירה מצוינת, כי הוא היה כזה בדיוק. הוא היה איש של תורה במובנה הרחב, גם הלכה וגם קבלה. על המצבה של הגר"א כתוב הרבה מצוות ששכחו – חזר וייסדם, וזה כל הסיפור.

כחלק מההליכה אחר הגר"א, באופן כללי נוהגים במנהגיו ועל פי פסיקותיו, אולם בקהילה מדגישים שהם לא הפכו לחסידים. לא מציינים את היארצייט של הגר"א, בחיידר לא מספרים לילדים סיפורים עליו. תוצאה בולטת מההליכה אחריו היא היחס לתנועת החסידות בכללותה ולחב"ד בפרט. הגישה הייחודית של זילברמן יכלה לקרב אותם לדרך החסידית, כי ישנם מאפיינים משותפים לא מעטים. אולם בעקבות הגר"א הם רואים בחסידות ערוץ חדש שפתחו עם התורה. זילברמניסט אחר מסביר את היחס לחסידים באמצעות השוואה ליחסם לכלל החברה הליטאית: הליטאים איבדו נכסים בדרך, אבל שמרו לא ליצור מסילות חדשות. החסידים כן.

הקבלה נוכחת מאוד בהוויית הקהילה. למעשה, קהילת זילברמן היא אולי בין היחידות כיום שהקבלה נוכחת בה בחיים הדתיים הממשיים, ולא בחדר צדדי בבית המדרש. זו קהילה מיסטית, חד משמעית, מסביר לנו תלמיד ישיבה. השורשים המיסטיים מאוד חזקים כאן. האמון בכוח סגולי חזק. כל זה חלק מההליכה אחרי הגר"א, שהיה בו חלק משיחי מאוד מודגש.

החיים של אדם והקשר שלו עם הקדוש ברוך הוא הם לא רק דרך קיום מצוות. יש ברית בין העם לבין השם והיא מקיפה. יש את מעמד הר סיני שקשר בינינו. יש עבודת השם שלמה. אנשים כאן הם עובדי השם. בונים בנפשם אהבה ויראה. הקבלה היא חלק מכל זה, לא כמיסטיקה מנותקת. היא קבלה עם משמעות, היא מעניקה את העומק של התורה את הממד העצום שיש במצוות. היא חלק מעבודת השם, מתאר אחד התושבים.

בהמשך לכך, העיר ירושלים תופסת מקום מאוד מרכזי בחייהם. ירושלים היא המקור, וכשמדברים על ירושלים הכוונה לירושלים המקודשת, העיר העתיקה. עליית תלמידי הגר"א הייתה עלייה עם תודעה משיחית, מתוך הבנה שהגאולה צריכה לבוא גם בדרך הטבע. יש עניין לבנות אנשי אמנה בירושלים, והכוונה היא לאנשים שלמים, שחיים את הקשר עם הקדוש ברוך הוא. יש פה אמון בכל מה שכתוב בתורה, תמימות כזו. ואם כתוב שלא חרבה ירושלים אלא בגלל שביטלו בה תינוקות של בית רבן, אז יש הבנה שאם

מחזיקים את התינוקות של בית רבן – בונים את ירושלים .

גמי

אמילי עמרוסי: אני נותנת לבן שלי שלומד בשיטת זילברמן מתנה. הוא יודע מה שהרבה מבוגרים לא יודעים. כל תחום אפשר להשלים, אבל יש משהו בתורה שאם הפיך צילום: מרים צחי

פה רק תורה

מדובר, אם כן, בקהילה שמדגישה את לימוד הקבלה ואת פיתוח האהבה לקדוש ברוך הוא, אבל היא אינה קהילה חסידית. זו קהילה שרואה בגאולה תהליך שצריך לבוא גם מהעם עצמו, ומיישמת את מצוות יישוב ארץ ישראל, אבל היא אינה קהילה ציונית-דתית. הם עצמם מודעים להשוואות המתבקשות, והסוגיה הזו מעסיקה את המנהיג הנוכחי, הרב אליהו. מדוע אנחנו לא חלק מהציבור הדתי לאומי? זו שאלה מתבקשת, אומר אחד הרבנים. באופן כללי התשובה היא שיש בנו אמון עמוק בכך שעתיד עם ישראל תלוי בחרדים. יש הבנה שבאמצעות ההשתייכות לחרדיות ניתן יהיה לשמר את הקהילה בשמירת תורה ומצוות .

נראה כי ההתעקשות להשתייך לחברה החרדית לא התרחשה למרות האידאולוגיה הייחודית, אלא דווקא בגללה. החשש יהיה שעקרונות מסויימים, למשל העיסוק המרכזי ביישוב הארץ, עלולים היו להביא לסטיות מהקו המחשבתי וההתנהגותי ולגרום לצעירים לפזול למחוזות אחרים. מכאן נובעת השמירה ההדוקה על אופי חרדי: הרב אליהו הוא פיקח גדול, הוא חשב וחושב כל הזמן איפה בדיוק לשים אותנו. הוא זה שמבין שאנחנו צריכים להשתייך לזרם הליטאי, עם הייחודיות שלנו .

למעשה, מספרים בקהילה, הבן הנהיג עוד בחיי אביו. האבא היא איש רוח, אינטלקטואל. הוא רצה לפרוץ, לא אהב את ההתעסקות בשאלה אם אנחנו חרדים או לא. הבן הוא זה שהתעקש. האבא התעסק עם שיעורים ולימוד, עם תלמידים מסוגים שונים. היה לו בית מדרש פרטי בבית. הבן הוא שהקים את מערך המוסדות וגייש אותנו לקהילה. האבא סמך עליו בתחום הזה. הבן קבע את האופי של המקום. תלמידיו של האבא לא היו רק חרדים. הרב בנימין זאב כהנא למד אצלו, עם קבוצה מהיישוב תפוח. התפוחים קראו להם. כשהוא נרצח, הרב יצחק שלמה בכה בכי תמרורים. אחרי שהאבא נפטר הקבוצות האלו עזבו ברובן, וחלקם הקטן הפך לחרדי. לפעמים אפילו הבן פעל ושמר על אביו שלא יהפוך אותנו למזרחניקים .

הבידול מהציונות הדתית איננה רק עניין סוציולוגי, הם מדברים גם על הבדלים אידאולוגיים. הציונות הדתית מערבת במודע ערכים חוץ תורניים עם ערכים תורניים. הרב קוק דיבר על כך במפורש. פה זה רק תורה, כל ההסתכלות היא רק מזווית תורנית. זה אולי מבלבל כי מדברים פה גם על העם והארץ, אבל אסור לטעות: יש פה רק תורה, רק .

בהמשך לכך, לדבריהם, הם לא מייחסים משמעות לסמלי המדינה, אם כי ודאי רואים ערך בכך שיש בארץ שלטון יהודי. הם מרבים להשתמש במשל של תלמיד ישיבה שאמור לנסוע אל בית מדרשו באמצעות אוטובוס שנהוג על ידי יהודי לא דתי. החרדים אומרים – כיוון שהנהג לא דתי נוותר על האוטובוס. הדתיים לאומיים מתחילים לומר שהנהג הוא קדוש. אנחנו לא פה ולא שם. הנהג לא קדוש, אבל האוטובוס הוא אוטובוס ואפשר לנסוע איתו אל בית המדרש. לא עוסקים במדינה. עוסקים בכך שהקדוש ברוך הבטיח בתורתו, על ידי נביאיו, שהגאולה תבוא בדרך הטבע, והנה עם ישראל כבש .

למרות האידאולוגיה החדה לכאורה, גם הם מודים שמתקיימים ויתורים כדי לשמור על המסגרת החרדית. יום העצמאות הוא דוגמה מצוינת גם לחשש מהצטיירות כציונים וגם להבדל בין הבן לאביו. האבא היה דורש ביום העצמאות כמה זה יום גדול, הבנות שלו היו מדברות על כך בסמינרים שבהן למדו ועושות בלגן. את זה הבן הרגיע. במפורש מתרחקים מכך, כדי לא להיות ציונים וגם כדי להדגיש את ההיבדלות מההנהגה שכעת היא חילונית . את יום ירושלים, לעומת זאת, מציינים וישנן משפחות שאף עורכות בו סעודת חג.

חלק מהעגלה החרדית

מקרה מבחן לקהילה הגיע במערכת הבחירות האחרונות, כאשר אלי ישי הקים את מפלגת יחד , מפלגה שהונהגה על ידי חרדים-ימנים ושילבה ברשימתה גם את נציגו של הרב צבי טאו ופעילים ימניים כמו ברוך מרזל. לכאורה מפלגה אידיאלית בעבור הקהילה הזילברמנית. החיבור שעשה אלי ישי עניין אותנו, אין ספק , מספר אחד האברכים. אבל בסופו של דבר יש לנו אחריות, ואנחנו חלק מהעגלה החרדית. אלי ישי אדם יקר מאוד ומעריכים אותו פה על דברים שעשה, אבל למעשה זו הייתה קבוצה של הרבה אנשים ומי ערב לנו שבהמשך משהו שם לא יסחב את המפלגה לכיוון אחר ממה שאנחנו רוצים. אם הייתה מוקמת שם

מועצת גדולי תורה מובהקת, ייתכן שזה היה עוזר לנו .

יצחק פינדרוס, כיום חבר מועצת העיר ירושלים ובקרוב סגן ראש העיר, מבטא בפועלו את הדואליות שביחסים בין הקהילה הזילברמנית והממסד החרדי. הוא חבר בקהילה עוד מימיו כילד, אז נשלח ללמוד בתלמוד תורה שעשה את צעדיו הראשונים. הוא השתלב בעסקונה של דגל התורה, שימש שש שנים ראש העיר בביתר עילית והיה ממקורביו של המנהיג הליטאי הקודם הרב יוסף שלום אלישיב. פינדרוס מצהיר שבכל הנוגע לפעילותו הציבורית נאמנותו הראשונית נתונה להנהגת העל הליטאית.

אני זוכר שח כ הרב משה גפני שאל אותי מה אעשה אם הרב זילברמן והרב שך יחלקו בסוגיה ציבורית. עניתי שוודאי שאשמע לרב שך. הרב זילברמן חינך אותי לשמוע לרב שך. נשלחתי לפעילות ציבורית על ידי ציבור של דגל התורה. לצד זאת, הוא מספר שהשתייכותו לקהילה מתבטאת בסגנון התנהלותו. אני לא ארוץ לצעוק ישר עוכר ישראל, אבחן כל דבר לגופו. כזילברמניסט, כל דבר בודקים בהיגיון תורני. לגופו של עניין .

פינדרוס, שרגלו האחת נטועה עמוק בקהילה והשנייה בחיים הציבוריים, מסביר כיצד דווקא הקהילה שמחזיקה באידאולוגיה כה כוללנית לא מנסה להרחיב את שורותיה. כשאתה פונה להמון, אתה חייב לוותר על הרבה פרטים. ויתור על פרטים הוא אנטיזה לכל האידיאולוגיה שלנו, הוא אומר. לדבריו, הקהילה משקיעה באיכות הגרעין החזק שלה, והבשורה כבר תתפשט מאליה. עתידה זילברמן שתתפשט על כל ארץ ישראל, אומר בחיך אחד הרבנים, אבל אנחנו לא עושים כלום בשביל זה. ההתנהלות של הקהילה היא פנימה. יש רצון להשפיע, אבל לא באמצעות פלאירים וקמפיינים. כל המשאבים מכוונים כלפי פנים. הממד המיסטי שלנו גם גורם לנו להניח שאם תהיה קהילה יהודית מקורית בירושלים המקודשת, הכול כבר יבוא מאליה .

היחיד בלי פיאות

למעשה, הבשורה לא נשמרת רק פנימה. הרב אליהו זילברמן מוסר שיעורים ברחבי הארץ, ואברכים ליטאים אינטלקטואלים מוצאים בהם מענה לחיפושם. אך עדיין הוא לא כמו אביו, המייסד, שקיים קשרים עם תלמידים מכל גוני הקשת, ובהם אורי זוהר, איקא ישראלי, וכאמור הרב בנימין זאב כהנא. העיתונאי רונאל פשר, שהיה ונותר אדם לא דתי, שוחח עם הרב במשך שעות.

אפיק אחר של קשר עם הציבור הרחב דווקא התפתח יותר תחת הנהגת הבן: שורה של תלמודי תורה ברחבי הארץ שמלמדים בשיטה הזילברמנית – תנך מגיל צעיר, שינון וחזרה, לימודים לאורך כל ימי השנה, התמקדות בבקיאות והקניית ידיעות כלל תורניות. תלמודי התורה הללו, אומרים בקהילה, אינם משויכים להם רשמית, והם מיזמים פרטיים של אנשים שביקשו ליישם את השיטה אצלם וביקשו סיוע. הם לא מקנים את כלל האידיאולוגיה שלנו, ומתמקדים בשיטת הלימוד בגיל בית הספר. אנחנו מסייעים להם. זה קורה לבד. לא ניסינו להפיץ, זו עוד דוגמה לכך שמה שנכון תופס לבד, אומרים בקהילה. תלמודי התורה הזילברמניים פרושים בכל רחבי הארץ, והם הולכים וצוברים תאוצה. הם מופעלים בקהילות חרדיות וגם בקהילות דתיות לאומיות. מה שמפתיע הוא שאכן, כדברי רבני הקהילה, תלמודי התורה מיישמים את השיטה אבל לא מפיצים את הבשורה הזילברמנית עצמה.

העיתונאית אמילי עמרוסי שלחה את בנה ללמוד בתלמוד תורה מסוג כזה, והיא עצמה כלל לא ידעה שמאחורי שיטת זילברמן עומדת קהילה בת מאות משפחות. תלמוד התורה מתנהל באווירה חרד לית, אבל לעמרוסי זה לא הפריע. הבן שלי הוא היחיד שם שלא מגדל פאות ארוכות, היא אומרת. אני מרגישה שאני נותנת לו מתנה. הוא יודע מה שהרבה מבוגרים לא יודעים. אם הוא ירצה לבחור בחיים של תורה, אני נתתי לו את האפשרות. יש דברים שאם לא קיבלת בגיל קטן – אין אפשרות להשלים. כל תחום אפשר להשלים, אבל יש משהו בתורה שאם זה לא ננעץ בך בגיל צעיר זה בלתי הפיך. אתן לו בעתיד את חופש הבחירה, אבל את התשתית יהיה לו .

הקהילה עצמה שומרת על בידול מקבוצות אידאולוגיות ניציות. הם מתגוררים באזור רגיש מבחינה ביטחונית, וגל הטרור הנוכחי משפיע עליהם במישרין, אולם כמעט לא תשמעו שם תלונות חריפות נגד הממשלה. דבריו של אחד הרבנים בעקבות המצב ביטאו תגובה שמשלבת עמדה גאולית לצד מאפיינים חרדיים מובהקים. גם ראייה לעתיד, וגם קבלת הדין באהבה. אנחנו תורניים. יודעים היטב שהגאולה היא קמעא קמעא. זה לא מושג ציוני דתי, זה מושג תורני. בגלל התורניות שלנו התגובות אצלנו למצב הביטחוני לא סוערות. כי ככה זה. זו הדרך שעלינו לעבור. מראש נאמר לנו בתורה שיהיו קשיים. להגיד שהכול באשמת הממשלה? זה לא נכון. כל דקירה היא עוד ציר שעברנו בדרך. כל מקרה כזה הוא עצוב מאוד, אבל אנחנו מקבלים את זה מתוך תקווה רבה לעתיד. אין לתאר את זכותם של אותם יהודים שדמם נשפך למען ארץ הקודש. במקום להתלונן על הממשלה, אנחנו מחזקים את לימוד התורה. עושים משמרות לימוד רציפות. מתחזקים בלימוד הזוהר. כל אלו הם התרופות שהתורה נתנה לנו .

אלא שהבידול מקבוצות ימין לא מוחלט. גישתם האידאולוגית והמגורים ברובע גורמים לכך שישנם מצטרפים לקהילה שבאים עם

הסתכלות אחרת, קיצונית יותר. גם בהם עצמם יש שמושפעים מהאווירה מסביב, ובפרט הצעירים. בחג הסוכות האחרון נפל דבר. קבוצה קטנה מאוד מבני הקהילה, פחות מעשרה איש, עלו להר הבית. המעשה עורר סערה. הנהגת העל של הקהילה התכנסה לישיבה בהולה, ואחריה הובהר לעולים שאם ימשיכו בכך בניהם יוצאו ממוסדות החינוך. אבל למרות הצעדים החריפים שנקטה ההנהגה נגד העלייה, נראה שגישתה לא דומה לגישת ההנהגה הכלל חרדית.

אנחנו לא חושבים שזה איסור הלכתי, אומר אחד הרבנים. מקסימום יש פה עניין של גזרה דרבנן. אבל העניין הוא שאנחנו חושבים שהעובדה שכלל הרבנים היום אוסרים זאת היא שיקול תורני אמיתי. אסור לזלזל בחכמי ישראל. זה לא פחד מהחרדים, כמו שיש טוענים, אלא זו הסתכלות אמיתית שאסור להיפרד מהוראות הרבנים. פינדרוס מתנסח בצורה דומה: אף אחד, גם הרבנים הכלל חרדיים, לא אומר שבכל המקומות בהר הבית יש איסור כרת להיכנס. יש מקומות שמותר. אבל אנחנו אווזים שלחכמי ישראל יש סמכות לקבוע גבולות, משמרת למשמרתי. בתשכ"ט נקבעה החלטה כלל-רבנית שאסור, וזהו זה. אז אסור. את העולים להר הוא מציג כספיחים שלא שייכים לגרעין המקורי של הקהילה: אין פה תעודת חבר. יש אנשים שבאו מבחוץ. חרדים ימניים שנוח להם להיצמד אלינו, כי אנחנו גם חרדים וגם ימניים, אבל הם כלל לא תלמידי הרב זילברמן, לא מבינים את כל העניין.

מדברים על הכול

ההיצמדות לחז"ל הביאה אותי לתהות כיצד התייחסו בקהילת זילברמן למעשהו של הרוצח ישי שליסל, שדקר משתתפים במצעד הגאווה בירושלים ב-2005, ולאחר מאסר ממושך יצא לדקור שוב ורצח את שירה בנקי. ניכר היה שהשאלה הייתה במקומה. תהו על זה, הודה אחד ופניו הביעו חוסר נעימות, כמובן לא תמכו, אבל היה דיבור. אמרו שגם שמדובר בתופעה חמורה כמו מצעד הגאווה, התגובה צריכה להיות רק על פי התורה והיא הרי מצריכה בית דין כדי לפעול. הוא אף סיפר שהרב אליהו זילברמן נשא דברים והסביר מדוע מעשהו של שליסל פסול. וזו בדיוק הנקודה: בעולם החרדי לא דיברו על כך כלל. הדבר לא היה נדרש. אצל הזילברמנים מדברים על הכול, והם צריכים להסביר לעצמם מדוע מעשה זה אינו ראוי.

פינדרוס משתמש בדוגמה הזו דווקא כדי להוכיח שההליכה בין הטיפות של הזילברמנים, בין הגישה הייחודית להם לבין ההשתייכות לחברה החרדית, הצליחה במבחן התוצאה. ארבעים שנה אנחנו צמודים לתנ"ך, למחשבת ישראל, לקבלה, לנושאים הפנימיים שבתורה, גרים ברובע, מדגישים את מצוות יישוב הארץ, והנה – לא קרה אצלנו שום מעשה קיצוני. מדברים על הכול, שואלים הכול, זה אנחנו, אבל התוצאה מדברת בעד עצמה.

פורסם במוסף שבת (<http://musaf-shabbat.com>) מקור ראשון כ טבת תשע"ו, 1.1.2016

פורסם ב-1 בינואר 2016, ב-גיליון שמות תשע ו-960. סמן בסימניה את קישור ישיר. 4 תגובות.

○ השארת תגובה

○ Trackbacks 1

○ Comments 3

הודיה | 1 בינואר 2016 בשעה 14:18
הכתבה ברובה נכונה..מכירה אותם באופן אישי אנשים מדהימים ...רק יותר מבינים מהחיים ממה שעושים אותם פה

אמיר שכטר | 1 בינואר 2016 בשעה 17:07
מאמר מעניין על קבוצה מעניינת, מפריע לי דבר אחד שמתואר שם והוא הכנסת שיקול סוציולוגי לעמדה הלכתית או אידיאולוגית

התיאור שם שפעם הם נהגו ביום העצמאות כביום שמחה אך זה הופסק בכדי לא להזדהות כ ציונים הוא תמוה בעיני

אם לשיטת חוג זילברמן מדובר ביום שמחה אז שיצינו אותו ככזה ללא קשר לאיך שהם יתוייגו חברתית, אם למשל ל ג בעומר נהפך ליום חג ציוני בו עושים מדורות לזכר מרד בר כוכבא אז חסידי תולדות אהרן האנטי ציונים ביטלו את ההדלקה שהם עושים ההילולא במירון בל ג בעומר כי הציונים אימצו את החג הזה?

ממתי שיקול סוציולוגי חזק מספיק בכדי להשפיע על פסיקת ההלכה? בילקוט יוסף הראש צ הרב יצחק יוסף שליט א שפוסק כאביו צ ל לאסור פאה נוכרית ככיסוי ראש לנשים גוער בכאלו שחוששות לשים מטפחת במקום פאה משום שאז הן יראו דתיות לאומיות. אז מלבד זה שאין שום בושא בדבר אלא ההיפך ומצער הדבר שיש נשים חרדיות שלשות כך יש כאן גם בעיתיות של הכנסת שיקול סוציולוגי לעמדה הלכתית שדבר כזה הוא בכלל לא רלוונטי לפסיקה

ואם אנשי חוג זילברמן מזדהים כהולכים בדרכו של הגר א אז עוד דוגמא מובהקת מהגר א עצמו :

כידוע הרמ א פסק כראשונים שסוברים שצריך להניח תפילין בחול המועד וכך אכן נהגו האשכנזים ונוהגים כך עד היום האשכנזים בחוץ לארץ שמתפללים בנוסח אשכנז

החסידיים החלו לשנות את המנהג כמו הספרדים שבעקבות הזה ק נמנעים מלהניח תפילין בחול המועד וגם מתנגדם הגדול הגר א עשה כמותם ופסק לא להניח תפילין בחול המועד היות והוא סבר כראשונים שכך סברו וכך אכן התקבל המנהג אצל כל האשכנזים בארץ ישראל בעקבות תלמידי הגר א והחסידיים שייסדו את הגרעין הראשון של הקהילות האשכנזיות בארץ וכך גם נוהגים אלו שנוהגים על פי מנהגי הגר א גם בחו ל

האם הגר א ביטל את דעתו בעניין בכדי שהוא לא יזוהה עם החסידיים ששינו מן המנהג המקובל אצל האשכנזים מדורי דורות?

ברור שלא! הגר א שינה מן המנהג המקובל כי כך הוא סבר שהלכתית צריך לעשות והוא לא חשש שבכך הוא משתף פעולה עם החסידיים שגם הם מטעמים שינו את המנהג בעניין

לכן תמיהתי על הזילברמנים בעניין זה

שיבי מנצורי | 3 בינואר 2016 בשעה 15:30

כתבה יפה ודי אמיתית רק חסר שם קו פרשת המים – פטירתו של הרב זילברמן צ ל לפני 1

0 שנים ושגרם לכך שבניו לקחו פיקוד על הקו של הקהילה ומשכו הרבה יותר לכיוון המיינסטרים החרדי, ומאז אין כל חידושים בקהילה ובישיבה ואין הנהגות חדשות או בירורים של סוגיות כפי שהיה בעבר. כפי שהזכיר הכתב את נושא הר הבית, וגם קבוצה נוספת של אברכים בעבר הורחקה עקב נסיון לעורר סוגיות נוספות הדורשות ברור.

למעשה יש הרבה יותר תלמידים שלמדו והיו בקהילה ובישיבה מאשר אלו שנשארו בה. רובם לא מצאו שם את מקומם.

1. פינגבק: המצעד, חה כ אוחנה וישי שליסל – עמותת כמוך – הומואים דתיים אורתודוקסים

בלוג בוורדפרס.קום. ערכות עיצוב Mystique. של digitalnature

הרשמה +

עקוב אחרי 'מוסף "שבת" - לתורה, הגות ספרות ואמנות'

לבנות אתר אינטרנט עם WordPress.com